

Купріянович Г.

ЛЮБЛІНСЬКИЙ СЛОВНИК: UCRAINICA

Люблінський український вісник. — 1993. — №2. С.VIII

(Переклад Н.П.Романової)

У цьому році зусиллями люблінського відділення Польського історичного товариства видано перший том "Біографічного словника міста Люблін". Це довго очікуване видання, що вийшло у світ під редакцією Тадеуша Радзіка, Яна Скарбка і Адама А. Вітусіка, представляє на більш як 300 сторінках біографії видатних особистостей, які посіли визначне місце в історії Любліна, починаючи від середніх віків і до нашого часу. Діапазон "Словника..." є досить широким і охоплює як прізвища людей, що народилися в Любліні і дістали визнання своєї діяльності поза межами міста, так і осіб, що народилися в інших місцях, але пов'язали свою долю з нашим містом і заслужили право на пам'ять наступних поколінь. Словник опрацьовано відповідно до так званої голландської системи, тобто у кожному з томів (поки що передбачається три томи) вміщено прізвища осіб за алфавітом від А до Я, що дозволить в міру потреби продовжувати видання у майбутньому (варто було б у останньому томі дати алфавітний покажчик змісту, який охоплював би біографії з усіх томів, що значно полегшило б користування словником).

Кожна з вміщених біографій містить основну інформацію про дану особу, приділяючи особливу увагу її діяльності у Любліні або зв'язкам з цим містом, а також бібліографію. Слід зазначити, що у "Словнику..." прийнято, як нам здається, слушну засаду вміщення виключно біографій осіб, що вже померли.

Слабкою стороною словника є неоднорідність біографій. Виразно відчувається, що їх писали різні автори (їх було 51) за різними методологічними принципами і з використанням різної джерельної бази.

Поруч з дуже вдалим, новаторськими біографічними статтями є й такі, що, як на цей вид публікацій, є надто популяризаторськими і недоопрацьованими (що особливо неприйнятне у випадках, коли йдеться про осіб загальновідомих). Не дуже виправданим видається також вміщення детальної біографічної інформації щодо деяких діячів у рамках інших біографій (як, наприклад, у випадку Станіслава і Міхала Арцтів — стор. 13—14), оскільки про них можна написати окремі біографічні статті.

У біографічному словнику такого міста як Люблін не могло,

звичайно, не бути української проблематики, хоча у першому томі не було вміщено біографії жодного українця (натомість є тут, між іншим, біографії десяти євреїв чи осіб єврейського походження, одного чеха, п'яти діячів німецького походження, одного італійця, а також однієї особи "іноземного походження, нар. в Австрії"). Є тут біографії таких визначних і вагомих постатей, пов'язаних з українською культурою, а разом з тим і з Люблінном, як Казимир Анджей Яворський (видавець і редактор "Камену", прекрасний перекладач української літератури, великий прихильник української культури), Юзеф Лободовський (визначний поет, перекладач української літератури, українська тематика посідала важливе місце у його поетичній творчості — на жаль, у дуже загальній біографії не згадано про цей бік його доробку), Себастьян Фабіян Кльонович (польсько-латинський поет періоду відродження, автор поеми "Роксоланія", що була цікавим зображенням життя і звичаїв тодішньої Червоної Русі, біографія цієї постаті є однією з найкращих у "Словнику..."), Леон Ігнаци Бялковський (визначний історик, дослідник історії України). Люблін є найбільшим науковим, культурним і адміністративним центром регіону, званого тепер Люблінщина, до якого належать також землі, заселені в недалекому минулому українським населенням — Хелмщина і Південне Підлісся. Отож, нічого дивного, що в "Словнику..." знайшли місце і біографії польських дослідників історії Хелмщини і Підлісся (Олександр Коссовський, Генріх Верценьський), а також осіб, пов'язаних з цими територіями своєю суспільною діяльністю (Станіслав Фелікс Брила — в 1919 р. урядовий комісар у Грубешові, в 1923—26 роках люблінський віце-воєвода; Микола Данилович — власник Ухань, хелмський, бельський, парчевський, червоногородський, красноставський староста і люблінський єпископ Маріян Фульман). Багато хто з тих осіб, що їх біографії вміщено у "Словнику...", народилися на території сьогодишньої України або на землях, заселених українцями, і провели там частину свого життя (31 прізвище) або ж певний період були пов'язані з Україною своєю діяльністю (ще 14 чоловік).

Варто було б у наступних томах "Словника..." вмістити біографії кількох визначних осіб з українського суспільного середовища і з православних кіл, що залишили свій слід в історії української культури і православної церкви, а одночасно пов'язані були б з Люблінном. Можна запропонувати такі імена як, наприклад, отець Петро Пасккі (XVI ст.) — один з перших приходських священників люблінської православної парафії, чие ім'я є відомим, автор

книги повчань для народу; його син отець Сава Пасккі (XVI ст.), також приходський священик люблінської православної парафії, відомий виконанням першого в київській митрополії перекладу "Номоканону" — збірника канонів православної церкви, також і двох визначних українських вчених XVIII сторіччя Касіяна Саковича і Теофіла Леонтовича, які були певний час викладачами братської школи, що діяла при люблінській православній церкві (Т. Леонтович був навіть ректором цієї школи). Варто подумати також над особою св. Тихона, першого за 200 років патріарха московського і мученика за віру, якого перше єпископство було власне у Любліні (у 1897—98 рр.), хоча фактичною резиденцією номінальних люблінських єпископів був тоді Хелм. Щодо періоду після першої світової війни, то можна було б запропонувати ксьондза Юзефа Динько-Нікольського, приходського священика православної парафії в Любліні, а також багаторічного капелана православного люблінського гарнізону, який зробив переклади багатьох православних літургічних текстів польською і українською мовами, а також був автором багатьох теологічних статей, вміщених у православних часописах цього періоду. Варто звернути увагу на Панфіла Любачевського, багаторічного диригента церковного хору люблінської православної парафії, а також диригента українського хору у Любліні (кілька десятків чоловік); він вважається одним з найвидатніших українських диригентів у Польщі післявоєнного періоду. Те саме можна зазначити і щодо Миколая Королько — українського діяча народного руху, потім також комуністичного на Хелмщині у міжвоєнний період. Він був одним із засновників і головою Головної Управи українського суспільно-культурного товариства — першої організації української меншини, що виникла в ПНР у 1956 році і відіграла дуже важливу роль у відродженні українського національного життя у Польщі. Багато років він жив у Любліні і тут же був похований.

"Біографічний словник міста Люблін" є надзвичайно цінною публікацією і необхідною для кожного, хто буде займатися історією Любліна. Відсутність її була дуже відчутною і одночасно незрозумілою, оскільки значно раніше подібних публікацій дочекалися центри зі значно слабкішим науковим потенціалом ніж Люблін.

На щастя, ця прогалина зусиллями редакторів і авторів "Словника..." вже частково заповнена. Можна лише висловити сподівання, що невдовзі з'являться чергові томи "Словника..." (і що буде їх більше, ніж запланованих три), а також, що знайдеться в них місце для осіб з середовища української культури.